

ρά, κ' είδα γάρκωση βυθιστά τὰ ματοφυλλά της να βαθαίνει.

— Κονιάκ, γλήγορα κονιάκ.

— Μή, Σαχίμπ, όχι, πνίξε με καλύτερα με μιὰς μὰ τὴν ψυχὴ μου μὴν τὴν ἐλερώσεις, σὲ τέτοια μάλιστα στιγμή.

— Σήκω, τὸ λοιπόν, σήκω χορεύοντας τὸ θάνατο νὰ πολεμήσεις, σήκω σοῦ λέγω, χόρεψε τρελλὰ δαιμονισμένα.

Θεὲ μου τί χορός.

Σπαραζόνταν ἡ καρδιά μου, μὰ εἶταν τὸ μόνο γιατρικὸ ὡς νὰ ἔρθει ὁ γιατρός.

Μ' ἀγριές φωνές τὸ ναρκωμένο προσπαθώντας νὰ ξυπνήσω τὸ μυαλό της, βήμα πρὸς βήμα ἀλύπητα ἀκολουθώντας τὴν, πηδήματα τὴ βίαζα τρελλὰ νὰ κάμει. Σὰ βῶλος σωριάζονταν κάθε λίγο καταγῆς, μὰ πάλε στὶς λυγισμένες γάμπες της τὴν ἔστηνα, κι ὁ φοβερός χορὸς ἔξακολουθοῦσε, ὡς ποὺ σωρίστηκε καὶ δῖπλωσε στὰ πόδια μου κουβάρι.

— Σαχίμπ, ποῦ εἶσαι, δὲ σὲ βλέπω, δὲ σὲ νοιώθω, Σαχίμπ μου, μὴ ξεχνᾶς, σὲ περιμένω.

Αὐτὰ εἶπε κ' ἔκλεισε τὰ μάτια της γιὰ πάντα.

Πέφτοντας σιμὰ της καὶ σμίγοντας τὰ χεῖλια μου μὲ τὰ δικὰ της, προσπαθοῦσα τὸ πονοζεσκισμένο τὸ κορμί της νὰ ζεστᾶνω. Τοῦ ζητοῦσα νὰ μοῦ ξαναδώσει τὸ σφιχταγκάλισμα τὸ παρασμένο, νὰ μοῦ ξαναγαυρίσει τὰ παρασμένα τὰ φιλιὰ, μὰ σκοτεινὰ βασιλεψε παντοῦ σὲ λίγο, κ' ἐνοιώσα νὰ κατακυλῶ σ' ἄβυσσο χωρὶς τέλος, σ' ἀτέλειωτο γκρεμὸν, κ' ἐνοιώσα πέτρες κοφτερές νὰ μπήγουνται στὶς σάρκες μου.

Σὰν ἀνοίξα τὰ μάτια, ὄσω ἔλαμπε ἡ μέρα. Κοντὰ μου καθισμένος ὁ νατίβος ὁ γιατρός, ἔγερνε στὸ στῆθος τὸ κεφάλι, βαρὺ ἀπὸ τὸν ὕπνο.

Πίσω ἀπ' τὸ καφασωτὸ τὸ παραβάνι, πᾶνω στὸ κορᾶ, διάκρινα τὸ παγωμένο τὸ κορμί.

Τὸ ἡλιόγεμα τὴν κουβαλήσαμε στοῦ ποταμοῦ τὸν ὄχτο. Οἱ μενεξεδιὲς φλόγες τ' οὐρανοῦ ἄρχισαν νὰ σκουραίνουν. Τριγύρω σκόρπια βρίσκονταν τὰ στολίδια τῆς φωλιᾶς μας.

Ἀρχίσαμε τὸ σωρό. Τὴ βάση χτίσαμε μὲ ξύλα, καὶ πᾶνω ρίξαμε ὅλα τὰ συγύρια. Τὰ τραπέζακια ἀ σκαλιστά, τὶς καρέκλες τὶς φιλιτισιένες, τὶς σταμνίτσες τοῦ Μπενάρτζε ποὺ ἀκόμα κρατοῦσαν τριαντάφυλλα πεθαμένα, τ' ἄρματα ὅλα, τὰ μπρούτζινα φανάρια καὶ τὰ λυχναράκια. Τὰ εἰδῶλα, τὴ μαύρη τὴ θεὰ Κελί, τὸν Κρίσανα μὲ τὴ Ράντα του σ' αἰώνιο σφιχταγκάλισμα δεμένους. Τὶς κουρτίνες καὶ τὸ πορτοκαλλὶ χαλί, καὶ τὰ μεταξωτὰ τὰ μαξιλάρια. Ἰελευταῖο, πᾶνω πᾶνω βάλαμε τὸ πουπουλῆνιο τὸ ντιβάνι, καὶ πᾶνω του ξαπλώθηκε ἡ ξακουστὴ χορεύτρα μὲ ἀνθούς στεφανωμένη.

Μὲ μάτια ξερά, ἀκούητος σὰν πέτρα, εἶδα τὶς φλόγες νὰ γεννιοῦνται, νὰ μεγαλώνουν, νὰ τριγυρίζουν τὸ σωρό, νὰ καταπίνουν ὅλα τὰ στολίδια καὶ τὸ μεγάλο ἀνεχτίμητο μου θησαυρό.

Σκοτεινὰ τοῦ χάρου. Καθάλλα στ' ἔλογο μου πίσω ἄφηνα τὴ χώρα τὴ νατίβικη. Ἰυρνώντας κάθε λίγο καὶ λιγάκι, ἔβλεπα πέρα καὶ στοῦ ποταμοῦ τὸν ὄχτο τὴ φωτιά νὰ ξεψυχᾷ καὶ σιγαλὰ μουσουρίζα τὰ λόγια της.

« Στὴ σάρκωση τὴν ἄλληνα μὲ χεῖλια ἔτοιμα » γιὰ φίλημα καινούριο θὰ σὲ περιμένω. Μαζὶ τῆς » μετεμψύχωσης τὶς ἀλλαγές θὰ ζήσουμε τὶς ἀναρίθμητες, ὡσότου ἡ ἀγάπη μας νὰ μᾶς ἀνοίξει τὶς πόρτες τοῦ Συναργκα ὅπου ὁ Ἰντρας βασιλεύει, ὁ οὐθεὸς τοῦ οὐρανοῦ, τῶν κεραυνῶν καὶ τῶν ἀνέμων. » Γλυκὰ ἐκεῖ θὰ μείνουμε αἰῶνες σφιχταγκάλισμένοι. »

Ἰμαλάια—Μᾶιος 1906.

ΚΑΛΙΡΡΟΗ ΑΔΑΜΙΑΔΟΥ

Ἡ ψυχὴ, τὸ ληθινό τραγούδι, ποῦ δὲν τόπα, κάμει τὰ μιὰ προσεχῆ καὶ λάτρευε καὶ ὅσα...
ΠΑΛΑΜΑΣ

Μακριὰ ἀπ' τὸν Ἱερό Βράχο, μακριὰ ἀπὸ τὴν τρισγαπημένη της πόλη, ἔγυρε βαρῦθυμη καὶ χιλιοπονημένη τὸ κεφάλι καὶ κοιμήθηκε γλυκὰ τῶμορφο τὸ κορμί, τὸ πεντάκαλο, τὸν ὕπνο τοῦ θανάτου, τὸν ἀξύπνητο. Καὶ στὸ νησί τοῦ Γιαννίνου ἐκεῖ στὴ μαύρη Ἀχερουσία — ἔσβυσε μὲ τὰ πρῶτα ἀνθίσματα τῆς Ἀνοιξῆς μιὰ ζωὴ τρυφερὴ κι ἀγαπημένη, ποὺ μόλις χαμογελοῦσε τὸ τέλειο τάνοιγμα της, ζωὴ πλούσια ἀπὸ εὐγενικὰ αἰσθήματα, γιομάτη ὄνειρα λευκὰ καὶ χρυσῆς ἐλπίδες. Καὶ μᾶς ἔφτασαν καθάριοι οἱ ἀπόμακροὶ ἀντίλαοι τῶν θρήνων καὶ τῶν μαιρολογιῶν γύρω στὸ παρθενικὸ φέρετρο, καὶ τάνελλιστο μαντάτο τάκαιρου χαίμου μᾶς ἀνοίξεν ἀστεϊρευτὲς τὶς βρύσες τῶν ματιῶν.

Πᾶνε πολλὰ τώρα χρόνια — περισσότερα ἴσως ἀπὸ δέκα — ὅταν ἓνα ὠραῖο δευτεῖο, γιομάτο φῶς, σὲ κάπιο γιόρτιασμα μιᾶς φιλικῆς μας φαμίλιας, εἶχα τὴν εὐτυχία νὰ γνωρίσω γιὰ πρώτη φορὰ τᾶτυχο τὸ κορμί, ποὺ σύγκαιρα κλαῖμε. Ἦταν τότε μικρὴ, πολὺ μικρὴ στὴν ἡλικία καὶ μόλις κείνες τὶς ἡμέρες εἶχε κατεβῆ στὴν Ἀθήνα, ἐρχάμενη ἀπὸ τὴ λεβεντικὴ πατρίδα της, τὴν Ἕπειρο, ναουρισμένη ἀπ' τὰ καλύτερα κι ἀγνότερα τραγούδια της. Κ' ἦταν διπλὸ καμάρι, τῆς Ὁμορφιάς καὶ τῆς Ὑγείας, τᾶδοιο, τᾶπονηρευτο τὸ πλάσμα. Ἀδρὴ καὶ μεσωμένη, ὀλόλευκη κ' εὐκίνητη, θύμιζε τὴν ἀερόπλαστη σάρκα τοῦ κρινου, ποὺ μεγαλώνει σιγά — σιγά μὲ τὸ φίλημα τῆς ἀπαλότερης αὔρας. Κατὰμαυρα τὰ μαλλιά της, ἐβένινα — μὲ μιὰ χωρίστρα τοῦ παλιοῦ καιροῦ — βρισκόσαντε σὲ τέλειαν ἀντίθεση πρὸς τὴ λευκότητα τοῦ προσώπου, ἀντίθεση ποὺ γήτευε σὰν κάτι διαλεχτὲς εἰκόνας τοῦ Λεονάρδου Da Vinci. Καὶ τὰ κυματιστά της τὰ χεῖλη, τὰ σφιχτὰ καὶ βόδινα, πρὸδιδαν ὄχι γυναικῆσια περιπάθεια, ἀλλ' ἀντρικία θέληση καὶ σύνωρα, θαρρῶ, τὸ πείσμα τῶν γενναίων, τὸ ἀσάλευτο. Καὶ τὰ μάτια της; Θεὲ μου τί μάτια! ποὺ πάντοτε θὰ μοῦ λάμπουν σὰ διδύμα ἀστρα. Ὅλανοιχτα, κατὰμαυρα καὶ τόσον ὑγρά, ποὺ φαινόσαντε πάντα σὰν δακρυσμένα ἀπὸ κάπιο μυστικὸ παράπονο. Καὶ τὸ βλέμμα τους γλυκόθορο, ἥρεμο, ὅλο γαλήνη, λὲς νὰ βυθίζοτανε συχνὰ — συχνὰ σὲ μακριὰ θάμπὰ ὀράματα καὶ σὲ γληγοροκίνητες ὀπτασίες. Κ' ἦταν σιμὴ μὲ τὴν πραγματικὴ σιμότητα, θερμὴ κ' εὐκίνητη, περὶφανὴ σὰ βασίλισσα καὶ μεγαλύπρεπη σὰν παιδοῦλα Ταναγραία.

Συγκρατητὰ ἀνιστορῶ κι ἀναθυμούμαι ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη ζωηρότητα τὶς πρῶτες μας ἡμιλίες, ποὺ λυθερόστομα ἀνταλλάξαμε οἱ δύο μας, ἀποσυρμένοι σὲ μιὰν ἀπόμερη γωνιά τοῦ φιλικοῦ μας σαλλονιοῦ, ἐνῶ οἱ ἄλλοι καλεσμένοι εἶχαν ἀρσιωθῆ στὰ κλωθογυρίσματα καὶ στὴ ζᾶλη τοῦ χοροῦ. Κάθε λόγος — ἀπὸ τότε ἀκόμα — εἰδειχνε σκέψη ἄνετη κ' εὐρύχωρη καὶ μαρτυροῦσε παρατήρηση καλορρυθμισμένη καὶ τόσο βολυστική, ποὺ δὲν περιμένει κανεὶς νᾶπαντήση ποτὲ σὲ μιὰν ἀνηθὴ κόρη, παρὰ μονάχα σὲ σοφοῦς μὲ χιονισμένες κορυφές. Μοῦ μίλησε τότε θυμούμαι, ἀνάμεσα στὶς ἄλλες κουβέντες, καὶ γιὰ τὴν πόηση τοῦ Γκαῖτε καὶ τοῦ Σίλλερ, γιὰ τὸ Σολωμὸ καὶ τὸν Παλαμά, γιὰ τὴ μεγάλη τὴν Τέχνη, γιὰ τὰ θεοτινὰ χρώματα καὶ γιὰ ἄλλα πολλὰ ἡλιο-

περίχυτα Ὁραία. Καὶ τὰ εἶπε τὰ λόγια της μὲ φωτεινὸν ἐνθουσιασμό, μὲ πεποίθηση καὶ θρησκευτικὴν κατανύξη καὶ μὲ τὸν ἔρωτα τῶν ὑπερόχων φύσεων. Καὶ χαμηλώνοντας τὴ φωνή της μοῦ ἑομολογήθη διάπλατα τὰ μεγάλα ἰδανικά της: πὼς ὁ σκοπὸς της ἦταν νὰ ἔξακολουθῆσῃ ἀνώτερα φιλολογικὰ μαθήματα καὶ πὼς ὀνειρεύεται νὰ γίνῃ διαλεχτὴ τῆς μουσῆς κ' ἱέρεια στὸν Παρθενῶνα τοῦ Αἰωνίου Καλοῦ. Κι ἀρχίνησε ἀμέσως νὰ μοῦ μιλῆ γιὰ τὴ Δόξα καὶ τὴν Ἀθανασία, τᾶμους τὸ κορῆτσι, ποὺ γλήγορα μᾶς ἄφησε γιὰ νὰ πεταῖξῃ στὸ ταξίδι ποὺ δὲν ἔχει γυρισμό. Καὶ τὰ λόγια της ἦσαν σὰν ἀπαλὰ φίληματα καὶ σὰν χαῖδια μουσικῆς, ποὺ παίζει λογιῆς — λογιῆς λεπτῆς ἀρμονίας καὶ γλυκοκεκλιδῆ στὴν ἀκοή σου. Καὶ σὰν χωριστήκαμε κείνο τὸ βραδὶ, θυμούμαι τὴ χαρὰ μου, τὸν ἐνθουσιασμό μου τὸν ἄγιο, γιὰ τὴν καινούργια μου γνωριμία, μονολογοῦσα στὸ δρόμο κ' ἤμουνα καθόλα τρελλὸς καὶ προσπαθοῦσα νὰ μὴν ξεχάσω, νὰ ἰμὴ μοῦ ξεφύγῃ τίποτε ἀπ' ὅσα μοῦ εἶπε. Ἀπὸ τότε λίγες, μὰ πολὺ λίγες καὶ μετρημένες, γνωριμιῆς μὲ συναρπάζαν εὐτὺς ἀπαρχῆς μὲ τὸν ἐνθουσιασμό τῆς δικῆς της γνωριμιᾶς.

Ὡς τόσο ἔξακολουθῆσε τὶς σπουδῆς της. Νύχτα καὶ μέρα στὸ βιβλίον σκυφτὴ καὶ στὴν ἀγκυλιά τῆς Τέχνης παραδωμένη. Ριγνότανε πάντα ὀρηκτικὰ στὶς ἀγαπημένες της δουλειῆς καὶ μ' ὅλη τὴν ἐνεργητικότητα τῆς νεανικῆς της ζωῆς. Τίποτε δὲν τὴ σταματοῦσε καὶ τίποτε δὲν τὴ φοβόζε. Σώνει μόνο νὰ πορᾶζε κάτι καὶ σίγουρα τὸ κατῶρθωνε καὶ τόφερνε κιάλας σὲ λαμπρότατο τέλος. Ἡ στρατά της γραμμὴ κι ὁ νοῦς της ἴσως: χαρίσματα σπανιώτατα, θαρρῶ, γιὰ μιὰ γυναῖκα καὶ μάλιστα γυναῖκα ὀμορφη καὶ δεκάξημῶλις χρονῶν.

Ἐπειτα ἀπολίγο γράφτηκε φοιτήτρια στὴ φιλολογικὴ σχολὴ τοῦ Ἐθνικοῦ μας Πανεπιστημίου κι ὅταν κ' ἐγὼ εἶχνα φοιτητῆς βλεπόμαστε καὶ τότε συχνότατα καὶ κάθε μέρα. Οἱ ψυχῆς μας — τόξαμε νοιώσει ἀπαρχῆς κ' οἱ δύο μας — εἶχαν πολλὰ ταυριάσματα κοινὰ ὄνειρα, κοινὲς ἀγάπες, κοινὲς ὄχρητες. Καὶ τὰ καθημερινὰ μας συναπαντήματα ἐκεῖ στὰ φοιτητικὰ θρανία, μᾶς συνεδέσαν σφιχτὰ κ' ἐγκάρδια. Γενήκαμε φίλοι, μὰ οἱλοὶ σωστοὶ κι ἀληθινοὶ. Ἡ φιλία μας ἦταν ἀπὸ κείνες, ποὺ γλυκαίνουν τὴν ὑπαρξὴ, ποὺ σὲ ἀπαλύνουν, ποὺ τρυφερομονοκεῖουν τὰ μάτια, φίλλα ποὺ σοῦ φέρονει κάπου κάπου λίγο μέλι νὰ γευτῆς, λίγο νερό νὰ ξεδιψᾷς. Τὰ λόγια μας πάντοτε σιετικὰ μὲ τὶς ἀγάπες τοῦ νοῦ μας, μὲ τῆς ἀγάπης μας τὶς φροντίδες. Ζούσαμε μὲς τὸ χάσις τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τέχνης, ποὺ ἀπολοῦθε μᾶς πλημμυροῦσε, κ' ἡ ψυχὴ μας ἔφτερουγίζε ἀπαλὰ κι ἔκοπα σὲ χρυσάφια ὄνειρα, πρὸς ὑπερούσιους ἔρωτες, πρὸς κόσμους νοητοῦς. Καὶ χρωστώ στὴ φιλία της πολλές, πολλές χάρες. Καὶ μὲ ἑάστερη φωνὴ πρέπει νὰ διαλαλήσω τὴ μεγάλην εὐγνωμοσύνη μου πρὸ τῆς λιγοζῶης κόρης, ποὺ γιὰ πάντα, γιὰ πάντα μᾶς ζενιτεύθηκε. Ὡ! Πόσες φορές, ὦ νία Διοτίμα, κληρονομία τῆς βαθείας κι' ἀνήσυχης σκέψης, πόσες φορές δὲ μὲ κάλεσες νὰ σκύψω κ' ἐγὼ καὶ νὰ διαβάσω στὸ βιβλίον σου τίποτε πρωτοφανέρωτο, τίποτε στοχαστικὸ κι ὠραῖο! Πόσες φορές φέγγοντας μοῦ τὸ φῶς τὸ νοερὸ δὲ μ' ἐλύτρωνες ἀπὸ τρικυμισμένα κύματα πκῶθῶν καὶ μαύρων ἰδεῶν, ὦ Σὺ καλή, ποὺ Σ' ἔδουσε πνοὴ χαλάστρα ξαφνική! Πόσες φορές μὲ τοὺς στίχους, ποὺ πετοῦσανε στὰ χεῖλη σου, δὲ μοῦ κρουσες τὸ νοῦ μου, δὲ μ' ἔφερες στὰ ψηλότερα τοῦ λογισμοῦ, δὲ μοῦ ξύπνησες τὸ πιὸ ἀληθινὸ αἶσθημα,

ΚΡΙΣΝΑ